

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000623

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 23-03-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шаєнко Дмитро Павлович

2. Dmytro P. Shaienko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0008-2431-3446

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 221

Назва наукової спеціальності: Стоматологія

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: ОП 51167 Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії в Українській медичній стоматологічній академії за спеціальністю 221 - Стоматологія

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Стоматологія

Місце роботи здобувача: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12359

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76, 76.29, 76.29.55

Тема дисертації:

1. Оптимізація методів діагностики і лікування ретенції молярів нижньої щелепи
2. Optimization of Diagnostic and Treatment Methods for Mandibular Molar Impaction

Реферат:

1. Шаєнко Д. П. Оптимізація методів діагностики і лікування ретенції молярів нижньої щелепи. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Представлена дисертаційна робота спрямована на вирішення однієї з актуальних задач сучасної стоматології, а саме — оптимізацію методів комплексного персоналізованого підходу до діагностики та лікування пацієнтів із ретенцією молярів нижньої щелепи. Аналіз сучасних наукових джерел засвідчує важливість уніфікації діагностичних алгоритмів та необхідність удосконалення лікувальної тактики з урахуванням індивідуальних клінічних особливостей, що передбачає диференційоване застосування ортодонтичного та хірургічного лікування пацієнтів із ретенованими молярів нижньої щелепи. У ході дослідження за даними КПКТ та ОПТГ проведено порівняння медіального нахилу осі третього моляра до осі другого моляра, що не мало статистичної відмінності ($p=0,228$). Статистично значима відмінність виявлена для мезіодистального розміру 8 зуба (ширина коронки 8 зуба); відстані для прорізування 8 зуба (відстань від дистальної поверхні 7 зуба до переднього краю гілки нижньої щелепи); співвідношення відстані для прорізування 8 зуба до ширини коронки 8 зуба та коефіцієнта вірогідності

прорізування 8 зуба за Грішиною (2004) ($p < 0,0001$). Отримані нами показники засвідчили неможливість взаємозамінного клінічного використання цих методів дослідження. КПКТ є більш ефективним на відміну від ОПТГ та ТРГ і дає істинне зображення, є пріоритетним обстеженням при прогнозуванні вірогідності прорізування третіх молярів нижньої щелепи, вибору тактики ортодонтичного та хірургічного лікування. Доведено, що часткова і повна ретенція молярів нижньої щелепи супроводжується активацією системи монооксиду азоту, переважанням деструктивних і запальних процесів над регенераторними в тканинах ясен незалежно від ступеня ретенції, та створює несприятливі умови для тканинного гомеостазу. Гістологічні зміни слизової оболонки ясен у зоні ретенованих зубів підтверджують ці біохімічні дані. Потовщення епітелію, посилення мітотичної активності, набряк, посилення васкуляризації та потовщення стінок судин венозного русла, що на фоні збільшення кількості імунокомпетентних клітин (макрофагів, лімфоцитів, тканинних базofilів) свідчить про хронічне подразнення та підготовку тканин до запальної відповіді. Стан повної ретенції супроводжується найбільш вираженими структурними змінами в епітеліальному шарі, що характеризується компенсаторним потовщенням пластинки та підвищенням мітотичної активності клітин базального шару. У власній пластинці спостерігалися ознаки набряку та розпушення основної речовини на фоні формування грубих, розгалужених пучків колагенових волокон. Дослідження щодо впливу способу встановлення ортодонтичних імплантів, та їх конструктивних особливостей для зменшення кількості ускладнень і забезпечення ефективного ортодонтичного лікування показало, що витки різьби імпланту мали ключовий вплив на кортикальну кістку та збільшували зону ушкодження, в свою чергу в зоні де імпланти були встановлені із зануренням шийки кортикальна пластикна залишалась однорідної структури без значних ознак пошкодження. Гістологічна оцінка виявила нерівність ушкоджень поверхні та зміну контура кісткової тканини. В групі із зануренням шийки в кістку візуалізуються пластинки більшого розміру та товщини в порівнянні з групою без занурення шийки. Також спостерігалось порушення контуру між ушкодженою і неушкодженою ділянками кісткової тканини, що свідчить про більш травматичний обсяг процесу руйнування в тканині довкола імплантів групи без занурення шийки, що при тривалому функціональному навантаженні може призвести до меншої функціональної стабільності. При наявності певних об'єктивних факторів показано видалення третіх молярів, в цьому аспекті застосування методик які зменшують травматизацію слизової при проведенні хірургічних втручань є вкрай важливим фактором впливу, що може створювати передумови для забезпечення швидшого загоєння, зменшення больового синдрому та різного роду ускладнень в післяопераційному періоді. Проведено дослідження по оптимізації формування операційного доступу і покращенню післяопераційного періоду при видаленні ретенованих третіх нижніх молярів. Нами відзначено суттєве зменшення больових відчуттів при застосуванні модифікованого операційного доступу, що було статистично значимо ($p < 0,0001$). Такі дані засвідчують, що модифікований нами клапот у вигляді конверту забезпечує хірургу достатню візуалізацією операційного поля при значно меншій травматизації оточуючих тканин, завдаючи пацієнту менше дискомфорту та больових відчуттів в післяопераційному періоді.

2. Shaienko D.P. Optimization of Diagnostic and Treatment Methods for Mandibular Molar Impaction. – Qualification scientific work presented as a manuscript. The presented dissertation is devoted to solving a relevant problem of contemporary dentistry, namely the optimization of methods for a comprehensive personalized approach to the diagnosis and treatment of patients with impacted mandibular molars. The analysis of the contemporary scientific sources demonstrates the importance of unifying diagnostic algorithms and improving therapeutic strategies, taking into account individual clinical features, which presupposes the differentiated use of orthodontic and surgical treatment modalities in patients with impacted mandibular molars. During the study, based on CBCT and OPTG data, a comparison was performed of the mesial angulation of the third molar axis relative to the second molar axis, which demonstrated no statistically significant difference ($p = 0.228$). However, statistically significant differences were identified for the following parameters: the mesiodistal dimension of the tooth 8 (crown width of tooth 8); the eruption space for tooth 8 (the distance from the distal surface of tooth 7 to the anterior border of the mandibular ramus); the ratio of the eruption space for tooth 8 to the crown width of tooth 8 and Grishyna (2004) coefficient for predicting tooth 8 eruption probability ($p < 0.0001$). The obtained

findings confirm the impossibility of interchangeable clinical application of these imaging modalities. CBCT is more informative than OPTG and teleradiography (TRG), providing a true representation, and should be considered the method of choice for predicting the probability of eruption of mandibular third molars, as well as for selecting appropriate orthodontic and surgical treatment strategies. It was demonstrated that both partial and full impaction of mandibular molars are associated with activation of the nitric oxide system, predominance of destructive and inflammatory processes over regenerative ones in gingival tissues regardless of the degree of impaction, and the creation of unfavorable conditions for tissue homeostasis. Histological alterations of the gingival mucosa in the area of impacted teeth corroborate the obtained biochemical findings. Epithelial thickening, increased mitotic activity, tissue edema, enhanced vascularization and thickening of the venous vessel walls, concomitant with increased number of immunocompetent cells (macrophages, lymphocytes, and tissue basophils), indicate chronic irritation and preparation of the tissues for inflammatory response. Full impaction was associated with the most pronounced structural changes in the epithelial layer, characterized by compensatory thickening of the epithelial plate and increased mitotic activity of basal layer cells. In the lamina propria, signs of edema and loosening of the ground substance were detected, accompanied by the formation of coarse branched bundles of collagen fibers. The study, evaluating the impact of implant placement technique and design characteristics on reducing complications and ensuring effective orthodontic treatment, demonstrated that implant thread turns had a key impact on cortical bone and increased the area of damage, whereas in the group where implants were placed with submersion of the neck, the cortical plate maintained a homogeneous structure without significant signs of damage. Histological assessment revealed irregular surface damage and alterations in the contour of bone tissue. In the group with neck submersion into the bone, larger and thicker bone lamellae were visualized compared to the group without neck submersion. Additionally, disruption of the contour between damaged and undamaged bone areas was observed, indicating a more traumatic destructive process in the tissues surrounding implants placed without neck submersion that, under prolonged functional loading, may lead to reduced functional stability. In the presence of specific objective indications, extraction of third molars is recommended, and in this context, the use of surgical techniques that reduce mucosal trauma during intervention is an extremely important factor, as it may contribute to faster healing, decreased postoperative pain, and a lower incidence of complications. A study was conducted to optimize the formation of the surgical access and to improve the postoperative period following the extraction of impacted mandibular third molars. A significant reduction in pain intensity was observed when using the modified surgical access, which was statistically significant ($p < 0.0001$). These findings indicate that the envelope-shaped flap we have developed provides the surgeon with adequate visualization of the operative field while significantly reducing trauma to surrounding tissues, thereby causing less discomfort and postoperative pain for the patient.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Shaienko, D. (2023). РЕТЕНЦІЯ МОЛЯРІВ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ. ЕТІОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ, СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії, 23(3), 225-230. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.23.3.225>
- Dmytrenko M. I., Tkachenko P. I., Smaglyuk L. V., Cholovskyi M. O., Shaienko D. P. Planning of surgical procedures in complex orthodontic treatment of patients With impacted teeth. Review of treatment methods

and two clinical cases. Journal of International Dental and Medical Research. – 2023. – Vol. 16, № 3. – P. 1262-1267.

- Шаєнко, Д. (2024). Аналіз пристроїв та методів вимірювання первинної стабільності ортодонтичних мініімплантів. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії, 24(2), 226-230. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.24.2.226>
- Smaglyuk L.V., Shaienko D.P., Liakhovska A.V., Smaglyuk V.I. DETERMINATION OF FACTORS INFLUENCING THE PRIMARY STABILITY OF ORTHODONTIC MINI-IMPLANTS. Odesa Medical Journal (3), 19-24.
- Shaienko, D. P., Stetsuk, Y. V., Smahliuk, L. V., Shepitko, V. I., & Smahliuk, V. I. (2025). THE STRUCTURE AND POSITION OF THE ORTHODONTIC MINI-IMPLANT AND THEIR INFLUENCING FACTORS ON THE TRAUMA TO THE CORTICAL BONE PLATE DURING ORTHODONTIC LOADING. World of Medicine and Biology, 21(91), 135-140.
- Shaienko, D., Akimov, O., Stetsuk, Y., & Smaglyuk, L. (2025). MORPHO-BIOCHEMICAL RISK FACTORS OF MANDIBULAR MOLAR ERUPTION. Ukrainian Dental Almanac, (3), 11-17. <https://doi.org/10.31718/2409-0255.3.2025.02>
- Shaienko, D., Morokhovets, H., Smaglyuk, L., Liakhovska, A., & Kuzmenko, S. (2025). COMPARATIVE RADIOLOGICAL METHODS: ORTHOPANTOMOGRAPHY AND CONE-BEAM COMPUTED TOMOGRAPHY IN ASSESSING THE PROBABILITY OF ERUPTION OF MANDIBULAR THIRD MOLARS. Ukrainian Dental Almanac, (4), 95-102. <https://doi.org/10.31718/2409-0255.4.2025.13>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U202088

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Смаглюк Любов Вікентіївна
2. Liubov V. Smahliuk

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7030-8313

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Копчак Андрій Володимирович
2. Andrii V. Korchak

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3272-4658

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Драгомирецька Мирослава Стефанівна
2. Myroslava S. Drahomyretska

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5646-8791

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Аветіков Давид Соломонович
2. Davyd S. Avetikov

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7055-3589

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гуржій Олена Вікторівна

2. Olena V. Hurzhii

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3012-0885

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Петрушанко Тетяна Олексіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Петрушанко Тетяна Олексіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Прихідько Олена Олексіївна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна